

УДК 657

В. Д. Кубік,

старший викладач кафедри бухгалтерського обліку та аудиту
Одеського національного економічного університету
вул. Преображенська, 8, м. Одеса, 65026, Україна
e-mail: kybikvalentina@rambler.ru

МОДЕЛЮВАННЯ ЯК МЕТОД ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

Стаття присвячена питанням моделювання облікової політики діяльності підприємства в сфері управління. Моделювання як метод вносить в облікову політику організації варіативність, сприяючи якісному аналізу нормативних правових документів з бухгалтерського обліку та вибору найбільш оптимальної моделі наказу керівника про облікову політику. В роботі виділено кілька етапів формування облікової політики організації з використанням методу моделювання як процесу. Окреслено, що при моделюванні окремих складових облікової політики підприємства необхідно спиратися на концептуальні засади організації обліку.

Ключові слова: облікова політика, моделювання, етапи формування, керуюча система, управління

З переходом до ринкових відносин змінилися підходи до постановки бухгалтерського обліку на підприємствах. Облікова політика є унікальним засобом, за допомогою якого, по-перше, здійснюється процес лібералізації системи бухгалтерського обліку; по-друге – відбувається вдосконалення нормативної системи з бухгалтерського обліку та бухгалтерської звітності; по-третє, вирішуються протиріччя чинного законодавства. З іншого боку, облікова політика є дуже важливим інструментом ефективного управління господарюючим об'єктом. Тому можна стверджувати, що процес формування ефективної облікової політики підприємства повинен будуватися як з урахуванням оцінки зовнішнього середовища, так і постановки цілей і завдань управління підприємством та особливостей і характеристик об'єкта управління

Моделювання є методом формування облікової політики організації. Виділення його етапів дозволяє зробити висновок, що моделювання вносить варіативність і сприяє вибору оптимальної моделі наказу керівника організації про облікову політику і раціональної системи бухгалтерського обліку. Безліч варіантів обумовлено цілями і факторами, що впливають на них. Істотне значення в процесі моделювання облікової політики мають цілі та завдання, які ставляться керівництвом перед обліковою системою, які є складовою стратегічних цілей.

Моделювання в сфері облікових аспектів управління (обліку, контролю, економічного аналізу, оподаткування) досліджують багато вчених, серед яких можна назвати К. В. Безверхого [1], І. В. Воронову [2], В. В. Євдокимова [3], В. М. Жука [4], Я. Д. Крупку, І. І. Кузя [5], Ю. А. Кузьминського [6], Н. М. Малуґу [7], Н. Т. Лабинцева, А. Ю. Карецького [8], С. В. Нихаєва [9], В. І. Попович [10], М. І. Сидорову [11], В. Резніченко, А. А. Тимашова [12], М. М. Шигун [13].

Доцільно проаналізувати існуючі підходи до базових понять моделювання. У літературі наводяться різні визначення моделей. Так, Л. А. Трофімова і В. В. Трофімов відзначають, що модель (від лат. *modulus* – зразок, зображення, образ) – це створена людиною подібність реального об'єкта. Найбільш широко моделювання використовують в техніці, в автомобілебудуванні, в авіації, в космосі, в геодезії, в архітектурі та ін. [14, с. 19].

Облікова політика є основою для ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, а також інформаційною базою системи управління. Більшість науковців підкреслює, що облікова політика повинна охоплювати теорію, методологію, технологію, організацію обліку. Такий погляд є виправданим, оскільки це впливає з трактування облікової політики як інструменту управління обліком. Але не менш важливим є також і моделювання облікової політики.

З огляду на вищезазначене, в дослідженні зроблена спроба розв'язати проблему формування облікової політики як дійсної моделі діяльності підприємства з метою ефективного управління.

Якщо раніше використання моделювання відбувалося в техніці, фізиці і хімії, то в кінці ХХ і нинішньому ХХІ столітті сформувалося значне кількість напрямів моделювання у філософії та економіці. Зокрема, М. М. Шигун відзначає наступні напрями сучасних досліджень моделювання: загальна теорія моделювання; філософія моделювання; макроекономічне моделювання; моделювання економіки, економічних систем і процесів; моделювання управлінських процесів, планування, прогнозування; моделювання виробничих і господарських процесів, бізнес-процесів; моделювання в бухгалтерському обліку; моделювання в контролі, ревізії, аудиті, експертизі; моделювання в економічному аналізі; моделювання інформаційних систем і технологій, баз даних; моделювання в банківській діяльності; фінансове моделювання і прогнозування; моделювання податкової системи, податків і платежів; моделювання розвитку АПК; моделювання зовнішньоекономічної діяльності; моделювання інвестиційної діяльності; моделювання інноваційної діяльності; моделювання маркетингової діяльності; моделювання ризиків, ризикових операцій; моделювання трудового потенціалу та зайнятості; економіко-математичне, економетричне моделювання; імітаційне моделювання; статистичні методи моделювання; інші напрями моделювання [15, с. 370].

Однією зі складних інформаційних моделей управління підприємством і є облікова політика. Так А. В. Наговіцина зазначає, що облікова політика є багатофункціональним інструментом і є інструментом реалізації методу бухгалтерського обліку в окремій організації. До її формування необхідно підходити відповідально і ретельно, використовуючи моделювання, яке є методом формування облікової політики. Моделювання, як метод, вносить в облікову політику організації варіативність, сприяючи якісному аналізу нормативних правових документів з бухгалтерського обліку та вибору найбільш оптимальної моделі наказу керівника про облікову політику [16, с. 66]. Сутність облікової політики трактується неоднозначно. У Міжнародному стандарті бухгалтерського облі-

ку 8 «Облікова політика, зміни в облікових оцінках та помилки» зазначено, що облікова політика – конкретні принципи, основи, угоди, правила та практика, що застосовуються підприємством при складанні та поданні фінансової звітності [17]. Відповідно до п. 5 ст. 8 Закону «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» підприємство самостійно визначає облікову політику підприємства, під якою розуміється сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності [18].

Насправді облікова політика є багатофункціональним інструментом реалізації методу бухгалтерського обліку в окремій організації. До її формування необхідно підходити відповідально і скрупульозно, використовуючи моделювання, що є методом формування облікової політики.

На етапі створення підприємства фахівці в галузі управління формують бізнес-план. Спираючись на бізнес-план, досліджуючи специфіку діяльності організації, вивчаючи нормативну й законодавчу базу в галузі обліку, бухгалтер повинен провести підготовчі дії до моделювання облікової політики, знайти найбільш відповідні способи обліку. Для цього слід зрозуміти, які показники, що характеризують господарську діяльність, отримує організація в різних змодельованих варіантах облікової політики. В даний час ми можемо стверджувати, що положення з бухгалтерського обліку, міжнародні стандарти фінансової звітності накладають певні обмеження на вибір методів обліку та оцінки активів і зобов'язань. Зовнішня середа, в якій доводиться здійснювати свою діяльність тому чи іншому підприємству, не стоїть на місці і постійно зазнає постійних змін: на державному рівні – приймаються нові нормативні та законодавчі документи, змінюються умови господарювання тощо. Змінам піддається і безпосередньо саме підприємство: припиняються окремі види діяльності, розвиваються і запроваджуються нові види діяльності, збільшуються масштаби діяльності, обсяги операцій і т. п. Вся сукупність зовнішніх і внутрішніх факторів призводять до необхідності адекватного відображення обліковою системою змінених умов діяльності.

Первинна облікова політика як модель облікової системи у зв'язку зі змінами вже не відображає факти господарської діяльності достовірно. Тому вплив цих умов призводить до необхідності коригування облікової політики, тобто створення нової моделі.

Виділимо декілька етапів формування облікової політики організації з використанням методу моделювання як процесу на рис. 1.

Представлені на рис. 1 етапи моделювання в процесі формування облікової політики дозволяють зробити висновок: етап розробки облікової політики вимагає підвищеної уваги з боку персоналу бухгалтерії. Він представляє найбільш важливий етап формування документа. Моделювання як метод вносить в облікову політику організації варіативність, сприяючи якісному аналізу нормативних правових документів з бухгалтерського обліку та вибору найбільш оптимальної моделі наказу керівника про облікову політику. На думку М. І. Кутер, «облікова політика в широкому сенсі – це засіб реалізації облікових цілей

шляхом вибору адекватних їм моделей бухгалтерського відображення» [19, с. 543], а також «...вибір між альтернативними варіантами обліку» [20, с. 527].

Особливого розгляду вимагає принциповий підхід до логіки формування облікової політики підприємства. Н.О. Лоханова справедливо вважає, що при розробці облікової політики підприємств повинні бути обов'язково враховані стратегічні цілі та завдання економічного розвитку і, зокрема, завдання підтримки економічної безпеки [21, с. 16]. Н. М. Макарова також вважає, що в якості критерію результативності облікової політики виступає досягнення поставленої мети і вирішення основних завдань облікової системи з урахуванням ефективного використання її можливостей [22, с. 17]. З іншого боку, можна погодитись з А. М. Морозевичем, який стверджує, що системи управління повинні створюватися під об'єкт управління для забезпечення ефективної (у необхідному сенсі) життєдіяльності останнього [23, с. 54].

На нашу думку, базовим підходом до моделювання облікової політики та інших об'єктів та елементів системи обліку на підприємстві є положення про те, що, як підкреслює Б. І. Валуєв, керуюча система цілеспрямовано впливає на керований об'єкт за допомогою функцій, утворюють логічний цикл управління: планування – облік – контроль – економічний аналіз – регулювання (прийняття управлінських рішень) і т. д. [24, с. 8]. Причому, як вважає Б. І. Валуєв, облік у цьому випадку доцільно розглядати в якості однієї з загальних функцій управління, підпорядкованих досягненню загальних цілей системи, а не в якості виключно інформаційної системи [24, с. 26]. Координацію та інтеграцію функцій управління управлінського циклу виконує функція більш високого порядку – функція організації управління, що забезпечує досягнення мети керуючою системою.

Саме функцію організації управління безпосередньо реалізує облікова політика, системно втілюючи і реалізуючи елементи всіх функцій управлінського циклу (планування, власне обліку, контролю, економічного аналізу і регулювання), забезпечуючи інтеграцію, координацію і цілеспрямованість впливу цих функцій на об'єкт управління – економіку підприємства. Моделювання як метод вносить до облікової політики організації варіативність, сприяючи якісному аналізу нормативних правових документів з бухгалтерського обліку та вибору найбільш оптимальної моделі наказу керівника про облікову політику.

Аналіз сутності та ролі облікової політики як моделі системи обліку, контролю та економічного аналізу, а в широкому сенсі – всієї системи управління економікою підприємства – переконує в тому, що обидві ці системи (причому, перша є підсистемою другий) повинні розвиватися, орієнтуючись на цілі керованої системи для досягнення необхідного стану об'єкта управління (підприємства). Це підкреслює необхідність здійснювати основний акцент при розробці облікової політики на чіткому встановленні стратегічних, поточних та оперативних цілей і завдань розвитку підприємства, а також на вивченні реальних характеристик та особливостей об'єкта управління (особливостей організаційної структури управління, структури виробництва, технологічного процесу, внутрішньовиробничих зв'язків і відносин) і використання отриманих знань для підвищення ефективності управління керованим об'єктом.

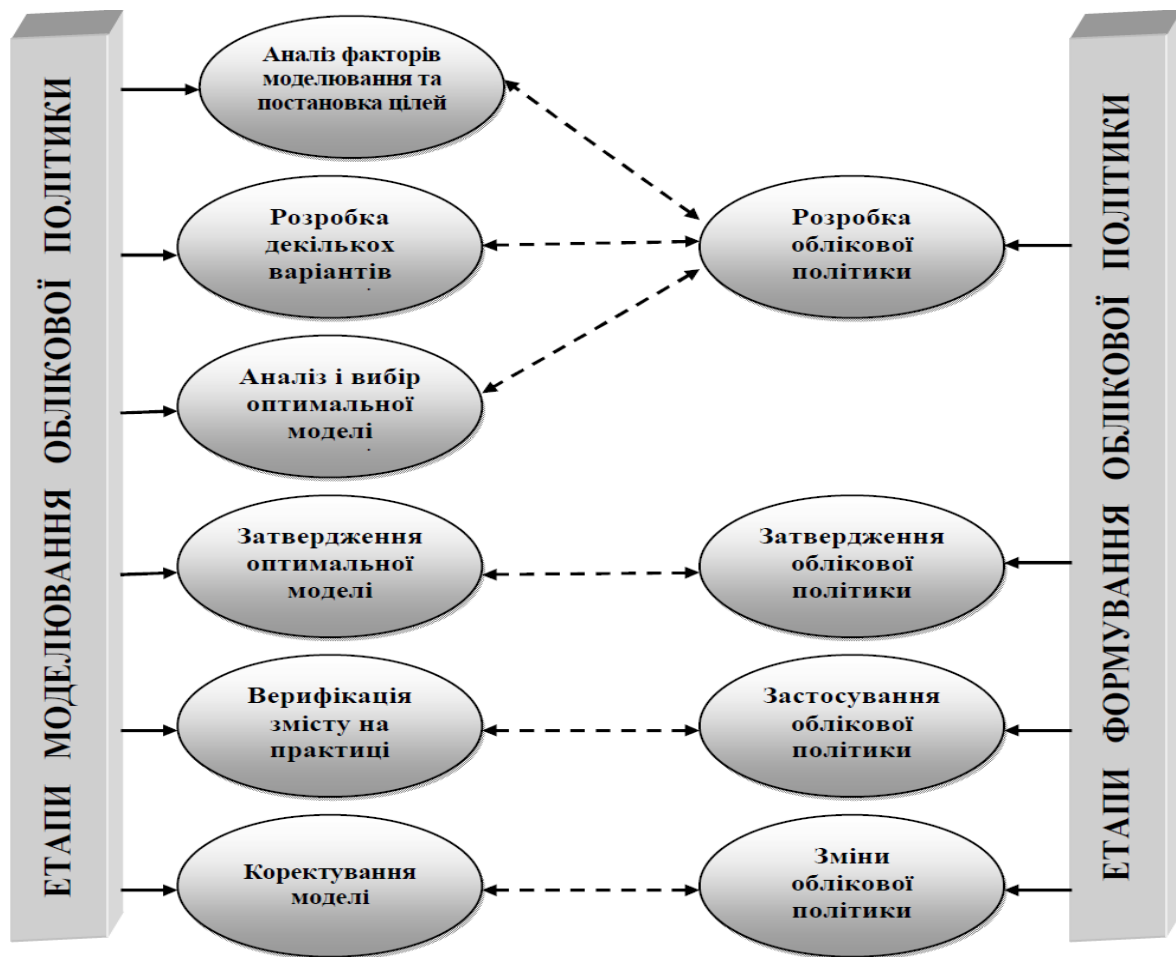

Рисунок 1. Взаємозв'язок етапів моделювання і формування облікової політики в управлінні підприємством*

*Джерело: побудовано автором.

На облікову політику як, з одного боку, прогностичну, а з іншого боку, діючу модель управління економікою підприємства, впливають як керуюча система (через цілеспрямованість і постановку завдань управління об'єктом), так і сам об'єкт управління (через зміну своїх властивостей, характеристик, складу і т. д.). Через інструмент коригувань відбувається розробка варіантів облікової політики та вибір найбільш оптимального з них, дозволяє підсилити цілеспрямованість управлінського процесу і підвищити ефективність управління економікою підприємства. Це дозволяє розглядати облікову політику в якості, з одного боку, прогностичної варіативної інформаційної моделі підприємства, яка є своєрідною передумовою, майбутньої проекцією діяльності підприємства (тобто, розглядати її в якості імітаційної облікової моделі) і, в той же час, з іншого боку, підходити до неї в якості динамічної моделі відображення реального стану і руху активів і пасивів діючого підприємства (тобто, розглядати її в якості адаптивної облікової моделі).

Наявність різноманітних варіантів моделі залежить від набору цілей, обумовлених впливом ряду факторів. На етапі розробки облікової політики організації необхідно, на нашу думку, провести аналіз наслідків впливу на бухгалтерський облік наступних факторів:

- 1) сфери та видів діяльності;
- 2) організаційно-правової форми організації;
- 3) майбутньої структури управління підприємствам;
- 4) масштабів передбачуваної діяльності організації;
- 5) структури і набору об'єктів обліку у складі передбачуваних пасивів і активів організації;
- 6) ступеня розвитку матеріальної бази та інформаційної системи;
- 7) рівня кваліфікації бухгалтерських кадрів, планованих до набору;
- 8) можливості внесення змін до чинної облікової політики організації при необхідності;
- 9) передбачуваної фінансової стратегії підприємства.

У той же час, П. Є. Житній цілком справедливо зазначає, що при розробці облікової політики необхідно керуватися не тільки специфічними, властивими бухгалтерському обліку принципами, але і загальними організаційно-управлінськими, що впливають на вибір істотних факторів і характеризує зв'язку внутрішніх господарських процесів із зовнішнім середовищем [25, с. 12]. Н. О. Лоханова також відзначає важливість того, щоб при розробці облікової політики були враховані орієнтири на досягнення ключових показників ефективності діяльності підприємства. Як відомо, в сучасній практиці управління і практиці складання звітності все більшого значення набувають показники не тільки фінансового характеру, а й нефінансові показники, які з різних позицій характеризує ефективність бізнесу і так чи інакше безпосередньо пов'язані з економічною безпекою [21, с. 16].

У цьому зв'язку вважаємо, що при моделюванні окремих складових облікової політики підприємства доцільно спиратися на концептуальні засади організації обліку, запропоновані Б. І. Валусевим [24, с. 100-103], а саме на:

- 1) принцип підпорядкованості загальній логіці організації управління економікою визначає вибір конкретних форм організації обліку;
- 2) принцип доцільного наближення функції обліку в центри прийняття рішень відповідно до особливостей організації управління та виробництва;
- 3) принцип делегування повноважень і відповідальності бухгалтерів нижчого рівня з збереженням загальної відповідальності за головним бухгалтером;
- 4) принцип взаємодії обліку з іншими функціями управління - плануванням, контролем, економічним аналізом, регулюванням (прийняттям управлінських рішень);
- 5) принцип взаємодії різних видів обліку, є взаємопов'язаними на основі наступності інформації та взаємодоповнюючими, коли об'єкти обліку різних видів обліку не збігаються;
- 6) принцип оптимального поєднання різних форм централізованої і децентралізованої організації обліку в кожному конкретному підприємстві.

Крім того, можна підкреслити багатоаспектність облікової політики, на що звертає увагу Н. С. Сахчинська, яка зазначає, що доцільно формувати такі аспекти облікової політики:

- методичний – сукупність можливих способів ведення обліку, що найбільш відповідає специфіці організації та інтересам користувачів;
- організаційний – способи організації ведення бухгалтерського обліку, що виражаються у порядку ведення бухгалтерського обліку;
- технічний – форма реалізації аспектів облікової політики;
- податковий – сукупність способів обліку, що впливають на формування оподатковуваних показників організації;
- управлінський – прийнята сукупність способів ведення обліку, калькулювання собівартості продукції, робіт, послуг та складання внутрішньої звітності з метою контролю та управління діяльністю організації;
- аналітичний – формування інформаційної бази з метою проведення аналізу;
- міжнародний – сукупність способів і процедур, застосовуваних при складанні бухгалтерської звітності, заснованих на професійному судженні [26, с. 15-16].

Всі ці аспекти необхідно покласти у побудову моделі облікової політики господарюючого об'єкта.

Використовуючи підхід Н. С. Сахчинської, процес багатоаспектної реалізації моделі облікової політики підприємства можна навести в такому вигляді (рис. 2).

Облікова оцінка має не менш важливе значення у побудові адекватної моделі облікової політики, яка буде охоплювати всі сторони діяльності і задовольняти вимоги як фінансової, так і управлінської спрямованості. Аналіз різних аспектів реалізації облікової політики демонструє, що інструмент бухгалтерської оцінки використовується в переважній їх більшості – методичному, податковому, управлінському, аналітичному та міжнародному. У той же час, є окремі аспекти облікової політики, де застосування оцінки не є очевидним – в організаційному та технічному аспектах. Це підтверджує неспівставленість категорій «облікова політика» та «облікова оцінка», їх зв'язок відповідно як системи в цілому та хоч і дуже важливої, але лише складової цієї системи (тобто підсистеми).

Аналіз сутності та ролі бухгалтерської оцінки в формуванні облікової політики підприємства потребує спеціального дослідження. При загальному підході можна звернути увагу на наступні моменти. В практиці фінансово-господарської діяльності застосовуються різноманітні методи оцінювання як засобів підприємства так і господарських процесів. Кожна з оцінок необхідна в певній мірі для вирішення різних задач. Таким чином, можна виділити оцінки, що застосовуються в плануванні, бюджетуванні, кредитуванні, в статистиці, в області господарського права і бухгалтерського обліку. Але, хоча від правильності оцінки залежить адекватність і надійність даних, які надаються бухгалтерським обліком, облікова політика є категорією більш високого порядку і не зводиться до використання лише облікових оцінок. Як вірно підкреслює Н. О. Лоханова, справа не лише в достовірності інформації, яка наводиться в бухгалтерській звітності в результаті застосування певних облікових оцінок і процедур в межах інформаційного підходу, але й в тому, що за рахунок вибору окремих методів обліку так чи інакше досягається вплив на реальні процеси ві-

дтворення капіталу суб'єкта господарської діяльності, а це вже виходить далеко за межі інформаційних аспектів [27, с. 150].

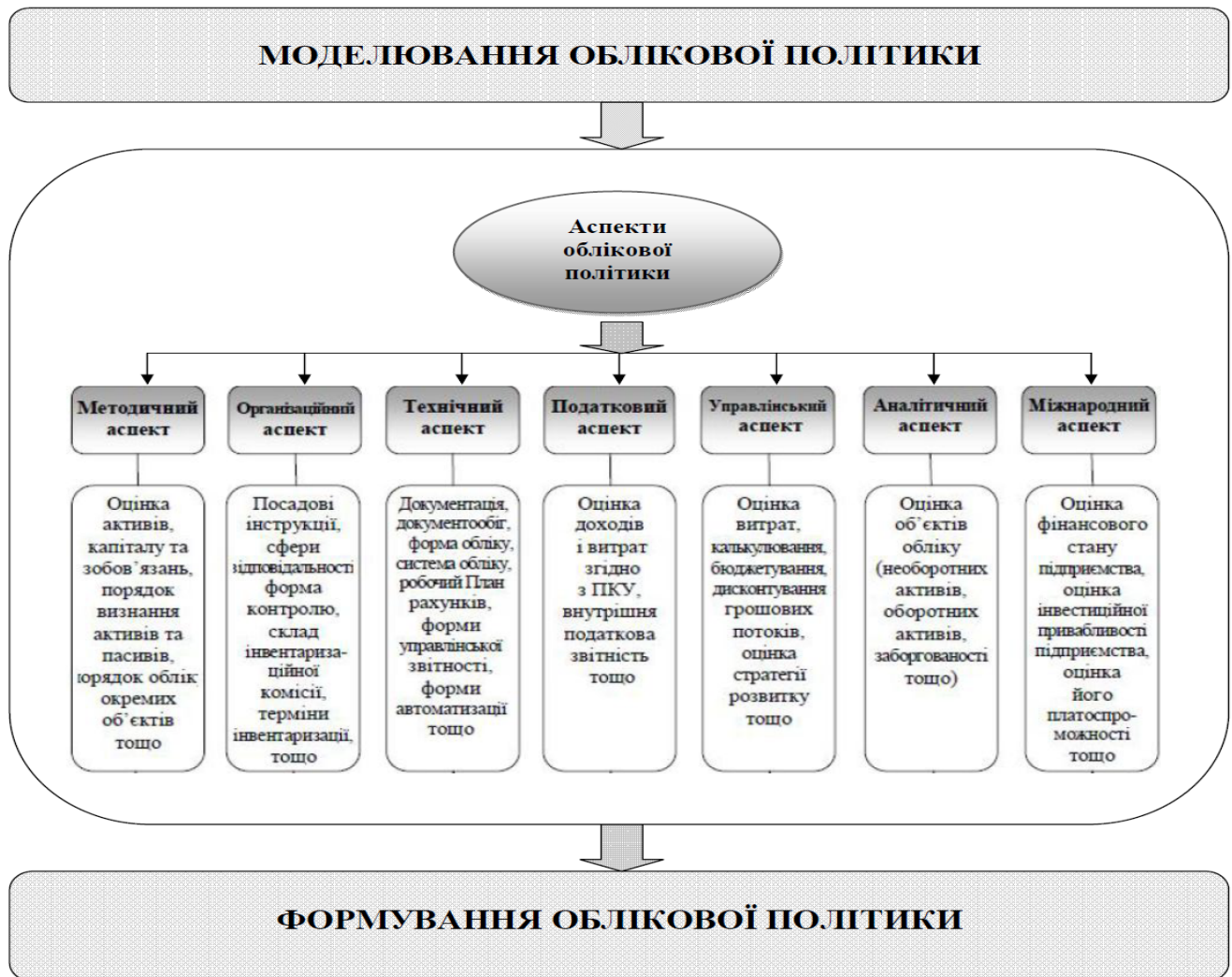

Рисунок 2. Аспекти моделювання і формування облікової політики в управлінні підприємством*

*Джерело: побудовано автором.

Можна також погодитись з думкою Лоханової Н.О. про те, що хоча під час формування облікової політики визначаються методи ведення саме бухгалтерського обліку, однак фактично вони впливають не лише а обліковий процес, а й на процес реалізації інших управлінських функцій, зокрема планування, контролю, економічного аналізу тощо [27, с. 149], та підкреслює, що процес розробки облікової політики повинен забезпечувати не тільки достовірне відображення інформації у звітності, необхідне для всіх груп користувачів, але й вирішення інших завдань, зокрема: страхування підприємства від небезпек і загроз значної втрати всіх видів ресурсів, накопичення достатніх коштів для підтримання достатнього технічного стану підприємства; оптимізації оподаткування тощо [27, с. 156].

Таким чином, категорії «облікова політика» та «облікова оцінка» не тотожні, вони пов'язані відповідно як система в цілому (облікова політика) та складова цієї системи, підсистема (облікова оцінка). Облікова політика є категорією більш високого порядку і не зводиться до використання лише облікових оцінок, хоча вони мають не однозначне значення в процесі моделювання облікової політики.

Об'єктами облікової політики є всі об'єкти бухгалтерського обліку (активи, власний капітал, зобов'язання, доходи, витрати та фінансові результати тощо), а облікові оцінки є інструментом, складовою частиною облікової політики будь-якого підприємства, незалежно від форм власності та форм господарської діяльності, що застосовується в переважній більшості аспектів формування та застосування облікової політики, проте, все ж не у всіх аспектах. Облікові оцінки використовуються в переважній більшості аспектів облікової політики як прогнозної та діючої моделі управління всіма об'єктами бухгалтерського обліку (активами, власним капіталом, зобов'язаннями, доходами, витратами та фінансовими результатами тощо) – у методичному, податковому, управлінському, аналітичному та міжнародному аспектах. У той же час, є окремі аспекти облікової політики, де застосування оцінки не є очевидним – в організаційному, технічному, можливо і в інших аспектах.

Поєднує категорії «облікова політика» та «облікова оцінка» те, що і облікова політика та облікові оцінки (як складова облікової політики) встановлюються підприємствами самостійно в межах дії чинного законодавства та широко використовуються в моделюванні діяльності підприємств.

Таким чином, при моделюванні облікової політики обліковий персонал повинен враховувати постановку цілей і завдань управління підприємством та особливостей і характеристик об'єкта управління, приймати до уваги умови та вимоги зовнішнього середовища, використовувати емпіричний підхід, враховуючи всі останні зміни нормативно-правового регулювання бухгалтерського обліку. Облікова політика визначає ідеологію господарювання підприємства на тривалий період, сприяє посиленню обліково-аналітичних функцій в управлінні підприємством, дає змогу оперативно реагувати на зміни, які відбуваються у виробничому процесі, ефективно пристосовувати виробничу систему до умов зовнішнього середовища, знизити економічний ризик і добитися успіхів в конкурентній боротьбі. Метод моделювання в процесі формування облікової політики організації дозволить знизити витрати надалі і створювати сприятливу основу для прийняття ефективних управлінських рішень, а також надасть можливість визначати найкращі варіанти функціонування модельованого об'єкта, тобто оптимальні підходи до ведення бухгалтерського обліку в обліковій політиці в майбутньому. В умовах адаптації України у міжнародну економічну систему формування облікової політики набуває все більш актуальне значення, тому що міжнародна система обліку передбачає суттєвий вплив облікової політики на моделювання діяльності господарюючого об'єкту з метою формування результатів діяльності підприємства. На відміну від фінансової моделі облікової політики управлінська модель будується у формі, найбільш зручною для перетворення вихідних даних про діяльність підприємства в цінну управлінську інфор-

мацію, при цьому не встановлюються жодні формальні обмеження для зміни управлінської облікової політики.

Оптимізація облікової політики, як основне завдання побудови моделі фінансового та управлінського обліку господарської діяльності підприємства, є важливою метою бізнес-планування, на жаль, ще недостатньо науково проробленою. Тому дослідження моделювання в процесі формування облікової політики підприємства дозволить підвищити ефективність управлінських рішень та забезпечити досягнення найкращих варіантів функціонування об'єкта, що моделюється.

Розглянуті у статті питання не є вичерпними і потребують подальших досліджень, доробок та конкретизації. Невирішеними залишаються питання побудови цілісності моделі облікової політики в системі управління, яка потребує усвідомлення змісту окремо взятих функцій управління та їх взаємодії. Також потребує подальших досліджень співвідношення категорій «облікова політика» та «облікова оцінка». Розв'язання цих проблем дасть змогу визначити напрямки формування ефективної облікової політики з чіткою управлінською спрямованістю.

Список використаної літератури

1. Безверхий К. В. Особливості моделювання облікової політики за МСФЗ / К. В. Безверхий // Молодіжний економічний дайджест. – 2015. – № 2 - 3 (5 - 6). – С. 199 – 204.
2. Воронова И. В. Моделирование в бухгалтерском учете : на примере пищевой промышленности : автореф. дис. на соискание ученой степени канд. экон. Наук ; 08.00.12 «Бухгалтерский учет, контроль и анализ хозяйственной деятельности» / И. В. Воронова. – Санкт-Петербург, 2000. – 17 с.
3. Євдокимов В. В. Моделювання системи бухгалтерського обліку: теорія і практика застосування : Автореф. дис. ... канд. экон. наук.: 08.06.04 – «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» / В. В. Євдокимов. – К., 2005. – 21 с.
4. Жук В.М. Розвиток моделювання в бухгалтерському обліку / В.М. Жук // Облік і фінанси АПК. – 2010. – № 3. – С. 26-32.
5. Крупка Я. Моделювання систем та процедур бухгалтерського обліку / Я. Крупка, І. Кузь // Вісник ТНЕУ. – 2013. – № 3. – С. 62-68.
6. Кузьмінський Ю. А. Моделювання як метод оперативного обліку та контролю міжнародних фінансово-господарських операцій / Ю. А. Кузьмінський // Бухгалтерський облік та господарський контроль : минуле, сучасне, майбутнє : збірник тез та текстів виступів на міжнародній науковій конференції, 16-17 травня 2002 р., м. Житомир. – Житомир : ЖІТІ, 2002. – С. 98-101.
7. Малюга Н. М. Моделирование как инструмент обеспечения прогностической функции бухгалтерского учета / Н. М. Малюга // Вестник национального технического университета «ХПИ». – 2005. – № 58. – С. 175-177.
8. Лабынцев Н. Т. Моделирование учетной системы в целях подготовки отчетности по МСФО [Электронный ресурс] / Н. Т. Лабынцев, А. Ю. Карецкий // Интернет-журнал «НАУКОВЕДЕНИЕ». – 2012. – № 4. – С. 1-13. – Режим доступа : <http://naukovedenie.ru> 62ЭВН412.
9. Нихаев С. В. Моделирование формирования и изменения учетной политики : автореф. дис. ... канд. экон. наук; 08.00.12 «Бухгалтерский учет, статистика». – Новосибирск : ФГОБУВПО «Финансовый университет при Правительстве Российской Федерации», 2004. – 25 с.

10. Попович В. І. Розробка моделі управлінського обліку на підприємствах готельного бізнесу: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.09 – «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» / В. І. Попович. – К., 2009. – 21 с.
11. Сидорова М. И. Эволюция моделей бухгалтерского учета / М. И. Сидорова // Научная жизнь. – 2013. – № 9. – С. 119-121.
12. Резниченко В. Моделирование оптимизации налоговой политики предприятия / В. Резниченко, А. А. Тимашов // Економіко-математичне моделювання соціально-економічних систем : Збірник наукових праць. – Київ, 2014. – Вип. 19. – С. 304-312.
13. Шигун М. М. Економічне моделювання в дисертаційних дослідженнях : бібліометричний аналіз / М. М. Шигун // Вісник ЖДТУ. – Житомир : ЖДТУ, 2008. – №1 (43). – С. 115-127.
14. Трофимова Л.А., Трофимов В.В. Методы принятия управленческих решений: учебное пособие / Л.А. Трофимова, В.В. Трофимов. – СПб. : Изд-во СПбГУЭФ, 2012. – 101 с.
15. Шигун М.М. Економічне моделювання в наукових публікаціях: бібліометричне дослідження / М.М. Шигун // Міжнародний збірник наукових праць. – 2008. – Вип. 2(11). – С. 350-383.
16. Наговицына О. В. Моделирование как метод формирования учетной политики организации / О. В. Наговицына // Аудит и финансовый анализ. – 2012. – № 5. – С. 66-72.
17. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_020. – Назва з екрану.
18. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16. 07. 1999 г. № 996-XIV (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>. – Назва з екрану.
19. Кутер М. И. Теория бухгалтерского учета : [учеб]. / М. И. Кутер. – 2-е изд. ; перераб. и доп. – М. : Финансы и статистика, 2002. – 640 с.
20. Кутер М. И. Теория бухгалтерского учета : [ученик] / М. И. Кутер. – 3-е изд. ; перераб. и доп. – М. : Финансы и статистика, 2007. – 592 с.
21. Лоханова Н. О. Облікова політика як інструмент управління економічною безпекою компанії / Лоханова Н. О. // Інвестиції : практика та досвід. – 2014. – № 11. – С. 12-13.
22. Макарова Н. Н. Концепции формирования учетной политики экономических субъектов : автореф. дис. ... докт. екон. наук : спец. 08.00.12 – «Бухгалтерский учет, статистика» / Н. Н. Макарова. – Йошкар-Ола : ФГОУ ВПО «Санкт-Петербургский государственный аграрный университет», 2011. – 33 с.
23. Морозевич А. Н. Организационное строение систем управления социально-экономическими объектами / А. Н. Морозевич // Проблемы управления. – 2011. – 4 (41). – С. 53-60.
24. Валуев Б. И. Проблемы развития учета в промышленности / Б. И. Валуев. – М. : Финансы и статистика, 1984. – 215 с.
25. Житний П. Є. Організаційно-методологічні аспекти облікової політики фінансово-промислових систем: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора екон. наук : спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» / П.Є. Житний. – Київ, 2009.– 35 с.
26. Сахчинская Н. С. Учетная политика коммерческих организаций: методология формирования и механизм реализации : Автореф. дис. ... докт. екон. наук; 08.00.12 – «Бухгалтерский учет, статистика» / Н. С. Сахчинская. – Тольятти : Тольяттинский государственный университет, 2011. – 38 с.
27. Лоханова Н. О. Інтеграційні процеси в обліку в умовах інституціональних перетворень : Монографія / Н. О. Лоханова. – Херсон : Грінь Д.С., 2012. – 400 с.

Стаття надійшла 31.10.2015 р.

В. Д. Кубик,

старший преподаватель кафедры бухгалтерского учета и аудита
Одесского национального экономического университета
ул. Преображенская, 8, г. Одесса, 65026, Украина
e-mail: kybikvalentina@rambler.ru

**МОДЕЛИРОВАНИЕ КАК МЕТОД ФОРМИРОВАНИЯ
УЧЕТНОЙ ПОЛИТИКИ ПРЕДПРИЯТИЯ****Аннотация**

Статья посвящена вопросам моделирования учетной политики деятельности предприятия в сфере управления. Моделирование как метод вносит в учетную политику организации вариативность, способствуя качественному анализу нормативных правовых документов по бухгалтерскому учету и выбора наиболее оптимальной модели приказа руководителя об учетной политике. В работе выделено несколько этапов формирования учетной политики организации с использованием метода моделирования как процесса. Подчеркнуто, что при моделировании отдельных составляющих учетной политики предприятия необходимо опираться на концептуальные основы организации учета.

Ключевые слова: учетная политика, моделирование, этапы формирования, управляющая система, управление

V. D. Kubik,

senior lecturer of accounting and audit department
Odesa national economic university,
Preobrazhenska street, 8, m. Odesa, 65026, Ukraine
e-mail: kybikvalentina@rambler.ru

**MODELING AS A METHOD OF ENTERPRISE'S ACCOUNTING
POLICY FORMATION****Summary**

The article is devoted to the issues of accounting policy modeling of enterprise activities in the field of management. Modeling as a method brings variance into enterprise accounting policy, promoting qualitative analysis of normative legal accounting documents and stimulating the choice of the most optimal model of executive's order concerning accounting policy.

In the course of the given research the existing approaches to the basic concepts of modeling are analyzed. The analysis of the essence and the role of accounting policy as a model of a system of accounting, control and economic analysis, and, in the broader sense – the whole system of enterprise economy management – convinces that these two systems should develop, focusing on the aims of the managing system in order to achieve the required condition of the object of management.

Accounting policy development requires not only specific, accounting-based principles, but general management principles as well.

Implementing modeling method in the process of enterprise accounting policy defining makes it possible to reduce expected expenses, to create an advantageous ground for making managerial decisions, and also to provide an opportunity to identify the best variation of the modeled object functioning, as the regulations of the international accounting system implies substantial impact of accounting policy on the formation of enterprise activity results.

Keywords: accounting policies, modeling, stages of formation, management system, management.

References

1. Bezverkhyi, K. V. (2015). Osoblyvosti modeliuvannya oblikovoi polityky za MSFZ [Features of simulation accounting policies under IFRS]. *Molodizhnyi ekonomichnyi daidzhest – Youth economic digest*, pp. 199-204. [in Ukrainian].
2. Voronova, Y. V. (2000). Modelirovanie v bukhholderskom uchete : na primere pishchevoy promyshlennosti [Modeling in accounting : the case of the food industry]. Sankt-Peterburg. [in Russian].
3. Yevdokimov, V. V. (2005). Modeliuvannya systemy bukhholderskoho obliku : teoriia i praktyka zastosuvannya [Simulation of accounting system: theory and practice of use]. Kyiv [in Ukrainian].
4. Zhuk, V. M. (2010). Rozvytok modeliuvannya v bukhholders'komu obliku [Development of modeling in accounting]. *Oblik i finansy APK – Accounting and finances of APK*, 3, pp. 26-32. [in Ukrainian].
5. Krupka, Ia. & Kuz, I. (2013). Modeliuvannya system ta protsedur bukhholders'koho obliku [Simulation of the systems and accounting procedures]. *Visnuk TNEU*, 3, pp. 62-68. [in Ukrainian].
6. Kuzminskyi, Iu. A. (2002). Modeliuvannya yak metod operatyvnoho obliku ta kontroliu mizhnarodnykh finansovo-hospodarskykh operatsii [Simulation as a method of accounting and operational control of the international financial and economic operations]. *Bukholders'kyi oblik ta hospodars'kyi kontrol' : mynule, suchasne, maibutnie : zbirnyk tez ta tekstiv vystupiv na mizhnarodnii naukovi konferentsii – Accounting and economic control : past, modern and future : collection of thesis and reports of international scientific conference*, Zhytomyr : ZhITI. [in Ukrainian].
7. Maliuha, N. M. (2005). Modelirovanie kak instrument obespecheniia prognosticheskoi funktsii bukhgalterskogo ucheta [Simulation as a tool for forecasting accounting functions]. *Vestnik natsionalnogo tekhnicheskogo universiteta «KhPY» – Bulletin of national technical university «KhPY»*, 58, pp. 175-177. [in Ukrainian].
8. Labyntsev, N. T. & Karetskiy A. Iu. (2012). Modelirovanie uchetnoy sistemy v tseliakh podgotovki otchetnosti po MSFO [Simulation of the accounting system in order to prepare financial statements under IFRS]. *Internet-zhurnal «NAUKOVEDENIE»*, 4, pp. 1-13. Retrieved from <http://naukovedenie.ru> 629BH412. [in Russian].
9. Nikhaev, S. V. (2004). Modelirovanie formirovaniia i izmeneniia uchetnoy politiki [Simulation of the formation and changes in accounting policies]. FGOBYVPO. [in Russian].
10. Popovych, V. I. (2009). Rozrobka modeli upravlins'koho obliku na pidpriemstvakh hotel'noho biznesu [Developing of a management accounting model at the enterprises of hotel business]. [in Ukrainian].
11. Sidorova, M. Y. (2013). Evoliutsiia modelei bukhgalterskogo ucheta [Evolution of accounting models]. *Nauchnaia zhyzn*, 9, pp. 119-121. [in Russian].
12. Reznichenko, V. & Timashov, A. A. (2014). Modelirovanie optimizatsii nalogovoi politiki predpriiatia [Simulation of tax policy optimization at the enterprise]. *Ekonomiko-matematychni modeliuvannya sotsial'no-ekonomichnykh system : Zbirnyk naukovykh prats' – Economical and mathematical modeling of social and economic systems : Collection of scientific works*, 19, pp. 304-312. [in Ukrainian].
13. Shyhun, M. M. (2008). Ekonomichne modeliuvannya v dysertatsiinykh doslidzhenniakh : bibliometrychni analiz [Economic modeling studies in the dissertations : bibliometric analysis]. *Visnyk ZhDTU*, 1 (43), pp. 115-127. [in Ukrainian].
14. Trofimova, L. A. & Trofimov, V. V. (2012). Metody priniatia upravlencheskikh resheniy : uchebnoe posobie [Methods of managerial decision-making : manual]. CPBYEF. [in Russian].
15. Shyhun, M. M. (2008). Ekonomichne modeliuvannya v naukovykh publikatsiiah : bibliometrychni doslidzhennia [Economic modeling in scientific publications : bibliometric research]. *Mizhnarodnyi zbirnyk naukovykh prats'*, 2 (11), pp. 350-383. [in Ukrainian].

16. Nagovitsyna, O. V. (2012). Modelirovanie kak metod formirovaniia uchetnoy politiki organizatsii [Simulation as a method of formation of accounting policy]. *Audit i finansovyy analiz*, 5, pp. 66-72. [in Russian].
17. Mizhnarodnyi standart bukhhalters'koho obliku 8 «Oblikovi polityky, zminy v oblikovykh otsinkakh ta pomylky» [International Accounting Standard 8 «Accounting Policies, Changes in Accounting Estimates and Errors»] Retrieved from: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_020. [in Ukrainian].
18. Pro bukhhalters'kyi oblik ta finansovu zvitnist' v Ukraini : Zakon Ukrainy vid 16. 07. 1999 r. № 996-XIV (zi zminamy ta dopovnenniamy) [On Accounting and Financial Reporting in Ukraine Law of Ukraine of 16. 07. 1999 № 996 g-XIV (amended)]. Retrieved from: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>. [in Ukrainian].
19. Kuter, M. Y. (2002). Teoriia bukhgalterskogo ucheta [Accounting Theory]. Moskva : Finansy i statistika. [in Russian].
20. Kuter, M. Y. (2007). Teoriia bukhgalterskogo ucheta [Accounting Theory]. Moskva : Finansy i statistika. [in Russian].
21. Lokhanova, N. O. (2014). Oblikova polityka yak instrument upravlinnia ekonomichnoiu bezpekoiu kompanii [The accounting policies as a tool for management of company's economic security]. *Investytsii : praktyka ta dosvid*, 11, pp. 12-13. [in Ukrainian].
22. Makarova, N. N. (2011). Kontseptsii formirovaniia uchetnoy politiki ekonomicheskikh subyektov [Concept of formation of economic agents' accounting policy]. Yoshkar-Ola : FHOU VPO «Sankt-Peterburhskiy gosudarstvennyy agrarnyy universitet». [in Russian].
23. Morozevich, A. N. (2011). Orhanizatsionnoe stroenie sistem upravleniia sotsialno-ekonomicheskimi ob'yektami [The organizational structure of the system of socio-economic objects management]. *Problemy upravleniia*, 4 (41), pp. 53-60. [in Russian].
24. Valuev, B. Y. (1984). Problemy razvitiia ucheta v promyshlennosti [Problems of accounting development in the industry]. Moskva : Finansy i statistika. [the Russian].
25. Zhytnyi, P. Ye. (2009). Orhanizatsiino-metodolohichni aspekty oblikovoi polityky finansovo-promyslovykh system [Organizational and methodological aspects of the accounting policy of financial-industrial systems]. Kyiv. [in Ukrainian].
26. Sakhchinskaia, N. S. (2011). Uchetnaia politika kommercheskikh organizatsyy : metodologiia formirovaniia i mekhanizm realizatsii [The accounting policies of commercial organizations : the methodology of the formation and implementation mechanism]. Toliatti. [in Russian].
27. Lokhanova, N. O. (2012). Intehratsiini protsesy v obliku v umovakh instytutsional'nykh peretvoren' [Integration processes in accounting in conditions of institutional changes]. Kherson : Hrin' D. S. [in Ukrainian].